

Motion till riksdagen 2022/23:2391

av Jan Riise m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2022/23:106 Skärpt syn på brott mot journalister och vissa andra samhällsnyttiga funktioner

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över möjligheterna att utvidga det straffrättsliga skyddet även till opinionsbildare som arbetar inom civilsamhället och till personer som utövar ett frivilligt och ideellt engagemang, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet mot hot och hat och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ett av propositionens viktiga förslag är att införa en särskild straffskärpningsgrund för brott mot den som yrkesmässigt bedrivit journalistik. Förslaget tillstyrks av en stor majoritet av remissinstanserna. Dock framför flera remissinstanser att straffskärpningsgrunden har ett för snävt tillämpningsområde. Både Forum och Civil Rights Defenders anför i sina remissvar att det är angeläget att utvidga skyddet även till oberoende opinionsbildare som arbetar inom civilsamhället. Forum efterfrågar dessutom ett utökat straffrättsligt skydd som inte enbart gäller vid tjänsteutövningen utan som även gäller vid ideellt och frivilligt engagemang.

Civilsamhället spelar en mycket viktig roll i demokratin. Det svenska föreningslivet är en bärande samhällskraft. Det är avgörande för en levande demokrati, för fri åsiktsbildning, för ett samhälle som håller ihop och för en rik fritid för både barn och vuxna.

Civilsamhället spelar i dag en viktig roll när det kommer till opinionsbildning. Uppgiften att utmana, skapa debatt och driva utvecklingen framåt kan vara tuff. Många förtroendevalda och andra företrädare vittnar om ökat hat och hot. De som vågar stå upp för mänskliga rättigheter och uttalar sig om t.ex. rasism, flyktingfrågor och hbtqi-frågor

är särskilt utsatta för hot och hat. Detta riskerar att leda till att människor tystnar och demokratin och yttrandefriheten skadas.

Civilsamhällesorganisationer har fått det allt svårare att verka i många länder runt om i världen. Människorätts- och miljöförsvare utsätts för hot och våld. Med tanke på att klimatet hårdnar för civilsamhället även i Sverige, och lär fortsätta så, anser Miljöpartiet liksom Civil Rights Defenders att skyddet bör utökas till oberoende opinionsbildare som arbetar inom civilsamhället. Vi anser dessutom, liksom Forum, att ett straffrättsligt skydd som gäller ideellt och frivilligt engagemang bör ses över. En utredning bör tillsättas för att se över hur det straffrättsliga skyddet för dessa kategorier av personer kan stärkas.

Ytterligare åtgärder behövs

Hot och hat är ett stort hinder för journalister, föreningslivet och enskilda opinionsbildare som undviker att göra sina röster hörda på grund av risken för att utsättas. Här behövs ett samlat strategiskt arbete som kombinerar ett stärkt rättsväsen och stöd till det civila samhället med satsningar på medie- och informationskunnighet, insatser mot desinformation samt krav på de globala plattformsföretagen. En ny samlad strategi för ökad motståndskraft mot desinformation och näthat behövs.

I regering tog vi fram handlingsplanen Till det fria ordets försvar (Ku 17:04), i syfte att motverka hot och hat mot journalister, förtroendevalda och konstnärer. Handlingsplanen bör nu uppdateras. Civilsamhället är en av grundpelarna i den svenska demokratin. På senare tid har vi sett flera exempel på när organisationers arbete ifrågasätts, vilket är en trend som känns igen runt om i Europa. I arbetet med handlingsplanen behövs därför bl.a. en kartläggning av den aktuella hotbilden mot civilsamhället och konkreta åtgärder för att värna och vidga det demokratiska utrymmet. Att involvera civilsamhällets aktörer i arbetet är av central betydelse.

Jan Riise (MP)

Amanda Lind (MP)

Malte Roos (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Camilla Hansén (MP)

Annika Hirvonen (MP)